

az M3 autópálya 166/a lelőhelyét: egy objektum látszott a szkréperék után a 214+700 km környékén. Mindössze egyetlen avar kori gödröt tártunk fel. Anyagából egy korongolatlan bogrács pereme említésre méltó. A lelőhely valószínűleg a nyomvonalától D-re fekvő közepes háton terül el, amelyiknek legalján volt a kibontott gödör.

A leletanyag a Jósa András Múzeumba került.

ALMÁSSY KATALIN – BO CZ PÉTER – BAKOS JÁNOS

211. Kánya, Temető

(Somogy megye) Kö

Kánya középkori egyháza a jelenlegi falu temetőjében fekszik. A községtől Ny-ra lévő, magas dombon található temető közepén, a halottasháztól D-re kb. 20 m-re egy 10 m átmérőjű, 1 m magas, fűvel benőtt törmelékhalmoz utal az épületre. 2005. március 18-i terepbejárásomkor a templomhelyet minden oldalról sírok vetették körül, a dombtetőn egy beszakadt mélyedés (talán egykori kripta) volt látható. A templomot valószínűleg, a templom körüli temető sírjait azonban bizonyosan jórészt elpusztították az újkori sírok ásásakor.

K. NÉMETH ANDRÁS

212. Kerepes, Templom utca

(Pest megye) Kk, Ú

Lakossági bejelentés nyomán 2005. július 4-én helyszíni szemlét végeztem. Június 8–9-én a római katolikus templom sekrestyéjének bővítésekor az alapozásnál sok cserép került elő, amelyeket összegyűjtöttek és bevitték a Magyar Nemzeti Múzeumba. A sekrestyét 4×5 m méretű résszel bővítették, a cserepeket az alpból kikerült, és a templomkertben szétterített földből gyűjtötték. A kis területről meglepően sok cserép került elő, ezek részben késő középkoriak (15–17. sz.), részben újkoriak. Az új lelőhely a topográfiai számozást követve (MRT 13/3 k. kézirat) a 15/15 számot kapta.

KÓVÁRI KLÁRA

213. Keszthely, Mosóház

(MRT 1. k. 21/12?, 21/13 lh.)

(Zala megye) Ró, Á

2005 májusában terepbejárást végeztünk a Hévíz–Alsópáhok elkerülő út nyomvonalán. Keszthely külterületén, a tervezett nyomvonal 0,5 km-szelvényétől ÉK-re, kb. 150 m-re, a Gáti-sziget nevű magaslat Ny-i lejtőjén, a Büki-pataktól K-re néhány római és Árpád-kori cserepet találtunk. A területet a középkorban Páh-szigetként is említik. A római cserepek az MRT 21/13 lelőhelyen ismert kisebb római telepre utalnak. Árpád-kori leleteket korábban nem ismertünk erről a területről. Az MRT 1. kötete által szintén ezen a területen jelölt 21/12 lelőhelyen képviselt korszakok (középső és késő rézkor, késő bronzkor/korai vaskor, népvándorlás kor) leletei az általunk végzett terepbejárás során nem kerültek elő.

A lelőhely kiterjedése nem volt meghatározható pontosan; egy kb. 450 m átmérőjű körön belül valószínűsíthető.

P. BARNA JUDIT

214. Kiskunfélegyháza, Lidl

(Bács-Kiskun megye) Ő, Sza

2005. november 28. és december 14. között szondázó kutatást végeztünk a tervezett beruházás területén. A 15 különböző hosszúságú kutatóárok közül hat É–D-i irányban vágta át a területet; K–Ny-i irányú volt három. A többi különböző irányokban kötötte össze ezeket.

A kutatás igazolta az előzetes terepbejárások eredményeit. A terület K-i felébe belenyúlik a 179. sz. őskori lelőhely, míg többi részén a 178. sz. szarmata lelőhely objektumainak foltjait találtuk meg. Utóbbi nagy valószínűséggel az M5 125. sz., Kiskunfélegyháza, Északi csomópont elnevezésű szarmata település állattartó részével azonosítható. Objektummentes övezetnek legfeljebb a terület legdélebbi sávja tekinthető.

WICKER ERIKA

215. Kiskunfélegyháza, Tesco áruház

(Bács-Kiskun megye) Á

2005. június 27. és július 25. között megelőző feltárást végeztünk a Kiskunfélegyházát D-ről elkerülő út 5. sz. lelőhelyén. Az 5000 m² kutatása során egy nagy kiterjedésű, laza szerkezetű Árpád-kori település É-i szélét sikerült feltárni. Az egykori település központi része a déli elkerülő út déli oldalára lokalizálható. Az átkutatott területen 92 objektumot dokumentáltunk, 7 árkot, 78 gödröt és 7 cölöplyukat. A feltárt objektumokból gyér Árpád-kori leletanyag (kerámiatöredékek, vassalakok, olvadékok és állatcsontok), valamint szórványosan néhány újkori tárgy került elő. A leletanyagot ideiglenesen a kecskeméti Katona József Múzeumban helyeztük el.

Munkatárs: Lukács József régész.

V. SZÉKELY GYÖRGY

216. Kiskunhalas, Katolikus temető, Kápolnahely

(Bács-Kiskun megye) Kk

A lelőhely a katolikus temető DK-i sarkában, az 53. sz. főúttól közvetlenül Ny-ra helyezkedik el. Már régóta ismert; Révész György 1870-es évekből származó leírása már egy temető bolygatását, sírleleteket és 14–15. századi pénzérméket közöl innen. Az 1920-as években Nagy Szeder István hívta fel a figyelmet a helyi lapokban a középkori sírmezőre, amikor a katolikus temető bővítése során itt ásott sírok bolygatták meg azt.

Az útépitést és a régészeti feltárást a legújabb kori temetkezések exhumálása előzte meg. 2005. augusztus 2–19. között régészeti megelőző feltárást végeztünk az érintett területen. Ez a jelenleg is használatos temető kb. 35 m-es oldalú DK-i háromszögét és egy 5 m-es É–

D-i irányú sávot érintett a fent jelzett kerékpárút nyomvonalán, de csak a temető kerítésén belül. A kerítésen kívüli összesen mintegy 60–70 m hosszúságú és 2–3 m szélességű szakaszon, mintegy 120–200 m²-es terület hozzáférhetetlen maradt. 2005 októberében az útépités kivitelezése során a temető kerítésén kívüli terület nagy részét elpusztították. Október 15-én leletmentettünk egy 40 m²-es területet, a déli temetőárok-szakasztól közvetlenül É-ra, ahol még 3 erősen bolygatott sírt sikerült feltárnunk. Az ettől É-ra levő, az egykori temetőkerítésen kívüli területet ezután maradéktalanul elhordták.

A lelőhelyen 740 m²-t kutattunk. A késő középkori temetőt egy lepusztult állapotában is 1,5–2 m széles, 1 m mély körárok vette körül, aminek D-i és É-i szakaszát is kibontottuk, így rögzítettük a sírmező D-i és É-i határát is. Összesen mintegy 267 14–15. századi sírt dokumentáltunk. A temető a D-i és az É-i szélén ritkább, köznépi jelleget mutat, a centrum felé azonban már 3–4 réteget, többszörös egymásra temetést figyeltünk meg. A csontvázak állapota nagyon rossz volt, részben az egymásra temetés, részben az újkori sírok bolygatása miatt. Három tájolási csoport (ÉNy–DK, Ny–K, DNy–ÉK) figyelhető meg, ami időrendi vagy etnikai különbözőséget rejt magában. Több esetben tudtuk megfigyelni koporsóban való temetés nyomát (koporsóvasalás, -szegek, famaradványok, foltok alapján). A temetkezésekből nagyszámú és jellegzetes leletanyag: párták, ezüst és bronz fülbevalók, fülesgombok, vésett díszítésű és öntött fejesgyűrűk, állatábrázolásos ruhaveretek, övszerelések, pártáövek, gyöngyös tarsoly, párizsi kapcsok, vastárgyak (kés, sarló) stb. kerültek elő. Kiemelhetjük, hogy előkerült két ép veretes bőröv is. Feltűnő, hogy több mint 70 sír tartalmazott mellékletet, ami magas aránynak tekinthető (több mint 25%), különösen akkor, ha figyelembe vesszük a sírok erős bolygatottságát.

A temetőárkok által kijelölt mintegy 70 m átmérőjű kör közepétől kissé É-ra volt a templom. Szentélyének K-i részét sikerült feltárnunk. Az 1 m-es mélységben megfogott, köríves, három, egyenként 1,5 m hosszúságú támasztópillérrel megerősített apszisnak csak a kiszédett és részben visszatöltődött alapozóárka maradt meg. A templom pontos kora nem ismert, de É-i és K-i támasztópillére vágott 2–2 14–15. századi sírt.

A történeti adatok, a temetkezési szokások, a leletanyag és az ebből megadható keltezés alapján a sírmezőben temetkező népességben magyar és kun elemeket is felfedezhetünk.

GALLINA ZSOLT

217. Kiskunlacháza és Délegyháza határa (Pest megye) Ő, B?, Sza, Á, Kö

2005 áprilisában terepbejárást végeztünk a két település közös határában egy leendő kavicsbánya területén és annak közvetlen környezetében. A terepbejárást során összesen hét lelőhelyet találtunk. A bányatelek a Budapest–Kélebia vasútvonal mellett, az áporokai vasúti megállótól D-re,

a közigazgatási határon található. Területén 4 lelőhely került elő, ezek közül kettőn szarmata, egyen szarmata és középkori; egyen pedig Árpád-kori kerámiatöredékeket, valamint paticsot és salaktöredékeket gyűjtöttünk. A bányatelek közvetlen közelében két további lelőhelyet regisztráltunk őskori (bronzkori?), szarmata és középkori, valamint szarmata leletanyaggal.

Délegyháza határában, az úgynevezett Háromöledűlőben egy, a környezetéből jól láthatóan kiemelkedő dombot is megvizsgáltunk. A domb egy része mezőgazdaságilag művelt, a szántásban 12–13. századi kerámiaanyagot és embercsontokat találtunk. A domb ÉK-i fele műveletlen, növényzet borítja. A fák és az aljnövényzet között emberi kéz által megmunkált köveket fedeztünk fel. Mindezek alapján valószínűsíthető, hogy egy Árpád-kori templom maradványait rejt a domb.

A leletek a ráckevei Árpád Múzeum régészeti gyűjteményébe kerültek.

Munkatársak: Szeredi Anna régészhallgató (SZTE), Bosnyák Valéria, Susics Dianna, Szrnka Attila régésztechnikusok.

PATAY RÓBERT

218. Kisvárda, Kis-mező

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, V, Kö, Ū

2005. március 24-én terepbejárást végeztünk a Kis-mező határrész K-i részén. A lelőhely a Kisvárdát Dögével összekötő közút mellett, attól Ny-ra, kb. 10 m távolságban húzódik: É–D irányú, hosszúkás alakú, becsült kiterjedése mintegy 80×40 m. A bejárt területen jellegtelen, késő bronzkori–kora vaskori kerámiával és obszidiánpengével, pattintékkal, és középkori?, valamint mázas újkori kerámiával jelentkező kis intenzitású régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Munkatárs: Szegfű László.

PINTYE GÁBOR

219. Komárom-Szőny, Vásártér

(Komárom-Esztergom megye) Ró

A római kori Brigetio polgárvárosának területén 2005. július 4–29. között folytatódta a feltárások. A 14. ásátási idényben 11, egyenként 4×4 m méretű szelvényben összesen 146 m²-en dolgoztunk. Célunk egyrészt a nagy kiterjedésű városi lakóház (domus) É-i valamint D-i traktusának lehatárolása; másrészt a 2003–2004 folyamán elkezdett kút kettős betöltésének teljes feltárása; valamint a korábbi években talált medenceszerű objektum DNy-i sarkának feltárása volt.

Az E11 sz., 1993-ban már kinyitott szelvény Ny-i és É-i oldalában derékszögben megtört, mintegy 1 m magasan megmaradt falat találtunk. A fal a lakóház legkésőbbi építési periódusához tartozik, igen vastag, a falon kívül tetőomladékból álló, a falsarkon belül erősen kavicsos planírozásrétegbe vágta bele. A fal ÉNy-i sarkában 1×1 m-es szondát nyitottunk, amelyből freskóomladék, ép firma-